

A pénzmosás megakadályozására vonatkozó szabályozás

dr.Horváth Ferenc¹

Az elmúlt 25 évben a világ vezető államaiban az érdeklődés középpontjába kerültek a pénzmosást keletkeztető bűncselekmények, illetve magából a pénzmosásból eredő problémák. Az ezzel kapcsolatban elindult jogalkotási folyamat eredményeképpen mára a világ országainak túlnyomó többsége már rendelkezik –különböző szintű- pénzmosás-ellenes szabályokkal, melyek -országoként eltérő módon- meghatározták a hatályuk alá tartozó tevékenységeket. Az utóbbi évtizedben az Európai Unió különböző szervei jelentős harmonizációs tevékenységbe fogtak a bankfelügyeleti jog terén is. E folyamathoz kapcsolódva a magyar hatóságoknak, illetve a bank-, és egyéb pénzügyi közvetítő rendszereknek az uniós csatlakozásra való felkészülésük során kiemelt figyelmet kellett fordítaniuk a „pénzmosás” rendkívül összetett problémakörére, illetve az ellene való küzdelemre. (Kereszty 1995.)

Kulcsszavak: pénzmosás, terrorizmus finanszírozásának megakadályozása, jogi szabályozás, nemzetközi együttműködés

1. Bevezetés

A pénzmosás megakadályozására irányuló erőteljes fellépésnek két fontos oka is van korunkban:

1., Globalizálódó világunkban a nemzetközi pénzpiac kiszélesedik; maga a bank-, és más pénzügyi közvetítő rendszerek is nemzetközivé válnak, amelyben a nemzeti határokat átszelő gazdasági- és pénzügyi kapcsolatok hálója a bűnözés nemzetközi szinten való szervezését és lebonyolítását is elősegítheti, s ehhez az időközben rohamosan fejlődő elektronikus átviteli rendszerek is megfelelő technikai alapot biztosítanak.

2., Ugyanakkor a pénzmosás korábbi jellemzőiben változások tapasztalhatók: részben kibővült a pénzmosással érintett országok köre, illetve megváltozott a pénzmosásból származó összegek felhasználása, -ugyanis az utóbbi években bebizonyosodott, hogy gyakran a nemzetközi terrorizmus finanszírozására fordítódnak ezen pénzeszközök.

¹ Dr. Horváth Ferenc egyetemi tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, Pénzügytani Tanszék

E fenti kihívások következtében az érintett nemzetközi szervezetek fokozták együttműködésüket, és büntető jogi eszközökkel való –utólagos- üldözése helyett, ma már inkább a megelőzésre fordítanak igen nagy figyelmet a szabályozás átalakítása során.

A megelőzésben fokozott szerepet szánnak a pénzügyi közvetítő rendszer valamennyi szereplőjének; s a szabályozás tárgyi hatályának fokozatos kibővítése mellett, a szabályozás személyi hatályát -a bankszektoron túl- más szolgáltatókra is kiterjesztik. (www.pszaf.hu)

A „pénzmosás” kifejezés ugyanis mára nem csupán a pénzre, és annak tisztára mosására vonatkozik, a legtöbb ingatlan, nagy értékű ingóság, pénzeszköz, és értékpapír alkalmas arra, hogy általuk tisztára mossanak bizonyos vagyoni értéket. A bűncselekményből származó-, vagy annak elkövetéséhez felhasználni kívánt eszközök -csereügylet ellentételezéseként történő átruházása kapcsán- elvileg bármilyen éréktárgy a pénzmosás bűnelkövetési eszközévé válhat.

A másik oldalról viszont a pénzmosás megelőzését célzó jogszabályok révén - amelyeket az angolszász szakirodalom gyakran AMLL-nek, Anti-Money Laundering Legislation rövidít-, egyre több tevékenység került a pénzmosás kapcsán szankcionált bűncselekmények körébe.

Magyarországon a legutóbbi -2003. június 16.-tól hatályos- szabályozás után az ellenőrzött tevékenységek körét tovább bővítették és pontosították: -ma már ide tartoznak az ingatlanügyletekkel kapcsolatos tevékenységek, a könyvviteli (könyvelői), adószakértői-, okleveles adószakértői-, adótanácsadói-, valamint ügyvédi, és közjegyzői tevékenységek is; ugyanekkor pontosították a korábban már szabályozott nemesfémekkel, drágakövekkel, ékszerekkel, kulturális javakkal kapcsolatos kereskedelemre vonatkozó fogalom-meghatározásokat is. (2003. évi XV. tv.)

2. Előzmények

A pénzmosás mint jelenség a kábítószer kereskedelem robbanásszerű növekedésével párhuzamosan a XX. század második felében vált világméretű problémává. Később az egyéb súlyos bűncselekményekből származó jövedelmek legális forrásból származóvá alakítására irányuló cselekményeket is e fogalomkörbe sorolták. Az ilyen cselekményekből származó –becsült- jövedelmek nagysága rövidesen olyan kritikus értékű lett, mely egyre sürgetőbbé tette a pénzmosás elleni nemzetközi fellépést. (Kereszty 1995.)

A nyugati demokráciákban a '80-as évektől a bűnözés visszaszorítására irányuló küzdelem egyik legfontosabb eszközének tekintették a bűncselekményből származó jövedelmek legális jövedelemként való felhasználásának megakadályozását, ezzel igyekezve indirekt módon visszaszorítani bizonyos bűncselekmények terjedését.

2.1 Nemzetközi összefogás a pénzmosás ellen

1987-ben az Európa Tanács Miniszteri Tanácsa megbízást adott egy szakértő testületnek, vizsgálja meg az európai büntetőjogi megállapodásokat, hogy azok mennyiben lennének alkalmasak a pénzmosási cselekmények megakadályozására, illetve az így keletkezett anyagi javak utáni hatékony nyomozásra, és azok elkobzására.

A testület azt állapította meg, hogy a már létező megállapodások általában elfogadható jogi alapként szolgálhatnak, amennyiben meghatározott feltételek teljesülnek. Mégis készült egy egységes dokumentum, amely a pénzmosás kérdéskörével foglalkozik, ezt 1990 novemberben fogadta el a Tanács (141/1990. sz. Európa Tanács Egyezmény) és Strassbourgi Konvenció nevet kapta, s amely 1993. szeptemberben 1-én lépett hatályba a tagországokban.

1988 decemberében 67 ENSZ-tagország aláírta a kábítószer világproblémájával foglalkozó megállapodást, amely röviden Bécsi Konvenció néven vált ismertté (ENSZ Konvenció az Illegális Kábítószer- és Pszichotropanyag Kereskedelem Ellen). Nemzetközi jogszabállyá a 20. ratifikációs okmány elhelyezése után, 1990. November 11.-én vált. Ebben a ratifikáló államok vállalták, hogy saját jogrendszerükben megteszik a szükséges törvény-hozási és közigazgatási lépéseket a pénzmosás megakadályozása érdekében is. Tíz év alatt több mint 80 állam csatlakozott az egyezményhez, - közöttük Magyarország. (Kereszty 1995.)

1989-ban a legfejlettebb gazdasággal rendelkező (G-7) országok párizsi csúcstalálkozóján egyhangú határozatot hoztak egy, kifejezetten a pénzmosás elleni küzdelem céljából létrehozandó nemzetközi szervezet, a Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) felállításáról. Az akciócsoport elsődleges feladata a tagállamok pénzmosás ellen kimunkált nemzeti programjainak összehangolása és az eljáró hatóságok közötti kapcsolatok elmélyítése. (Dusik 2000.)

1991-ben pedig az Európai Közösség tagállamainak miniszterei elfogadták a Pénzügyi rendszer pénzmosási célra történő felhasználásának megakadályozásáról szóló 91/308/EGK irányelvet, amely kötelezi a tagállamokat, hogy 1993. Január 01.-ig e Direktíva szabályait a saját nemzeti jogrendjükbe átültessék, (egyedül Ausztria nem teljesítette határidőre ezt a kötelezettségét); később ezt a direktívát a 2001/97 EK irányelvvel módosították (Kereszty).

3. Pénzmosás Magyarországon?

Magyarországon a rendszerváltást megelőző időszakban a pénzmosás fogalma gyakorlatilag ismeretlen volt, s ennek több oka is lehetett:

1. nem voltak olyan bűncselekmények, amelyekből olyan nagy volumenű jövedelem származ(hat)ott volna, melyből megérte volna a bűncselekmény elkövetőjétől különböző harmadik személy részére komolyabb mértékű anyagi juttatást átengedni;

2. 1987-ig a hazai bankrendszer fejletlensége miatt objektíve nem is volt lehetséges banki tranzakciókat kezdeményezni, hiszen nem léteztek önálló kereskedelmi bankok; az egyéb pénzügyi közvetítők –pl. az OTP, illetve Takarékszövetkezetek- pedig csak korlátozott módon és körben bonyolíthattak ügyfeleik részére banki ügyleteket;
3. a gazdaság tagjai közül csak az egyes állami tulajdonú vállalatok álltak közvetlen kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bankkal, melynek bizonyos főosztályai láttak el e cégeknek - mint számlavezető pénzintézet - quasi kereskedelmi banki teendőket;
4. a devizával és valutával kapcsolatos korlátozások miatt, sem magánszemélyeknek, sem cégeknek sokáig egyáltalán nem volt lehetőségük, hogy idegen pénznemben bármilyen tranzakciót kezdeményezzenek önállóan, - ezekre mindig a Jegybank, mint eljáró devizahatóság egyedi engedély alapján kerülhetett sor;
5. továbbá a szigorú határőrizetnek-, és vámellenőrzéseknek köszönhetően nem volt lehetőség arra sem, hogy az országhatáron nagyobb mennyiségű tisztázatlan eredetű készpénz forduljon meg akár befelé, akár kifelé;
6. a hatalom gyakorlásának módszeréből fakadóan, illetve a hatóságok bizalmatlansága következtében, minden gyanús volt, ami a demokratikus államokban természetes dolognak számított - például: belföldi magánszemély jelentősebb összeget helyezett el betétként, ez már önmagában olyan magatartásnak számított, amely alapot adott a gyanakvásra, illetve esetlegesen az illető megfigyelésére, - s ezt a kockázatot a bűnelkövetők nyilvánvalóan nem kívánták felvállalni.

Azt azonban szükségesnek tartom megemlíteni, hogy e fenti okfejtéssel csak elméletben tudtuk kizárni a magyarországi pénzmosás lehetőségét. Ezzel együtt azonban azt gondolom, hogy az egyes érveket külön-külön, vagy akár egyben is végiggondolva, meglehetősen valószínűtlennek tűnik, hogy hazánkban 1989-előtt a pénzmosás megjelent volna.

Ugyanakkor tény az is, hogy a szocializmus időszakában nem fordítottak megfelelő figyelmet az egyes szervezetek tevékenységének átláthatóságára, és ez vonatkozik a Magyar Nemzeti Bankra (MNB) működésére is. Amennyiben történt pénzmosási tranzakció ebben az időszakban Magyarországon, akkor az csak az MNB-n keresztül történhetett; később, a Magyar Külkereskedelmi Bank (MKB) piacra lépésével a pénzmosás veszélye is elvben növekedett.

Az ilyen eset nyilvánvalóan máig igen kényesen érinti a kizárólagos állami tulajdonú Jegybankot, s több mint másfél évtized után sem tárnák fel szívesen az erre vonatkozó esetleges tényeket. Ebből az időszakból tehát empirikus adat nem áll rendelkezésre. Még az ezzel foglalkozó nyomozóhatóságnak sem került a látóterébe olyan ügy, amelyből következtetni lehetne pénzmosási tranzakcióra.

Az elmúlt évben azonban mégis hallani és olvasni lehetett a nagy múltú Central Wechsel- und Creditbank (CW Bank) - az MNB bécsi leánybankja – megrendülésekor arról, hogy az aktívan részt vett bizonyos kelet-európai államok titkosszolgálatai által szervezett diverzáns cselekmények pénzügyi lebonyolításában.

Az ilyen összegekről azonban nem jelenthetjük ki, hogy azok bűncselekményből származtak, bár a pénzek eredetét és felhasználásuk módját máig titok fedi. Tehát ebben az időben „pénzmosás-jellegű” cselekményeket inkább a politikai értelemben barátnak tekintett államok számára nyújtott támogatásnak minősíthetjük.

4. A gazdasági rendszerváltás kezdetén

A gazdasági és politikai rendszerváltás megindulásával gyökeres változások mentek végbe Magyarországon: hazánk igyekezett kiszakadni a korábban külső kényszerrel ráerőltetett politikai és gazdasági integrációkból, és kitért a világgazdasági folyamatok számára.

Ennek elengedhetetlen előfeltétele volt, hogy a korábbi szigorú kereskedelmi-, vám-, és deviza-korlátozásokon fokozatosan enyhítsenek. A liberalizáció nyilvánvalóan együtt járt azzal is, hogy a magyar gazdálkodók olyan cégekkel és bankokkal is kapcsolatba kerülhettek, amelyeknél tisztázatlan eredetű pénzek is megfordulhattak.

A nyitás első lépését jelentette 1986-ban az MNB-ről szóló jogszabály módosítása, melynek szervezetéből három korábbi főosztályát kiemelték, akik kereskedelmi bank megnevezéssel önálló tevékenységbe kezdhettek. (1986. évi 37. tvr.)

Az így létrejövő kereskedelmi bankok fő részvényese továbbra is a Magyar Állam maradt, azonban ezek a pénzintézetek –először kötött ügyfélkör számára- mégis megkezdheték a jellemző kereskedelmi banki ügyletek (betétgyűjtés, számlavezetés, hitelezés) végzését. Lehetőség nyílt továbbá új kereskedelmi bankok alapítására is, amelyek száma 1990-re így már két tucat fölé emelkedett, ugyanakkor a tevékenységükre nem volt átfogó szabályozás.

Mindenesetre új helyzet állt elő: a volt szocialista országoknak a nemzetközi pénzügyvilágba történő fokozatos integrálódásával, és valutakonvertibilitásra való törekvésükkel egy időben a pénzmosásban történő részvételük is növekedhetett. Ennek lehetőségét különösen elősegítette az a körülmény, hogy e térségben hiányoztak a megfelelő banktechnikai-, illetve jogi eszközök, melyek a bűnözésből származó pénzek eredményes felderítéséhez szükségesek.

A rendszerváltást megelőző-, majd azt követő néhány év átmeneti szabályozási hiányosságainak következtében tehát megnövekedett annak lehetősége, hogy hazai pénzintézetek ellenőrizetlen pénzekkel végezzenek banki tranzakciókat. (Auer 1995.)

Az átalakuló magyar gazdaság nagy hiteligénye miatt a kereskedelmi bankok ebben az időben állandó tőkehiánnyal küszködtek, ezért működésük folytatásához, illetve üzleti tevékenységük bővítése érdekében folyamatosan szükségük volt minden beáramló tőkére, amelyet forrásként használhattak, vagy amelyből kockázati tartalékot képezhettek kintlévőségeikre, -így nem igazán állt érdekükben vizsgálni a likviditási gondjaikon enyhítő pénzek eredetét. (Magyar Hírlap 2001.X.24.)

Később azonban a volt közép-kelet európai szocialista országok Európai Unióhoz történő társulásának alapfeltételeként előírták, hogy ezen országok is csatlakozzanak a pénzmosás elleni nemzetközi küzdelemhez, illetve felkészüljenek az ezzel kapcsolatos veszélyekre, s megtegyék a megelőzéshez szükséges lépéseket, mind a jogalkotás-jogalkalmazás, mind pedig a bűnmegelőzés területén. (Auer 1995.)

5. A pénzmosás ellenes küzdelem hazai kezdetei

A nemzetközi ajánlásoknak megfelelő első hazai szabályozásról 1994. február 15.-i ülésnapján határozott az Országgyűlés, amikor a büntetőtörvénykönyv módosításával egy időben döntött a pénzmosás megelőzésére és megakadályozására alkalmas törvény elfogadásáról, ez a 1994. évi XXIV. törvény (Pmt.), amelynek rendelkezései 1994. június 15.-én léptek hatályba, -ezzel Magyarországon is megindulhatott a pénzmosás elleni küzdelem.

A Büntető Törvénykönyv (Btk.) egyidejű módosításával -amellyel a Btk. 303. § helyébe- új tényállás szöveget állapítottak meg a pénzmosásra, valamint a Pmt. elfogadásával 1994-ben Magyarország -formálisan- eleget tett a nemzetközi elvárásoknak. (Kereszty 1995.)

A pénzmosás gyanúja miatt évek alatt elrendelt számos nyomozás közül azonban csak alig 40 jutott el az ügyészségig, amely ügyek többségében a bizonyíthatatlanság, vagy a bizonyítékok elégtelensége miatt nem került sor vádemelésre, -így ezen esetek nem kerültek a bíróság elé.

Több esetben a cselekmény megváltozott minősítése folytán a nyomozóhatóság APEH-hoz tette át az iratokat, amely adócsalás miatt tudott eredményes eljárásokat kezdeményezni.

A törvény értelmében a pénzügyi szolgáltató szervezet kétmillió forintot elérő vagy azt meghaladó összegű forintban vagy külföldi pénznemben történő készpénzbefizetéssel, illetve -kifizetéssel együtt járó ügyleti megbízást csak olyan személytől vagy szervezettől fogadhatott (volna) el, amely hitelérdemlő módon azonosítja magát. Továbbá pénzmosásra utaló adat, tény vagy körülmény felmerülése esetén a törvény hatálya alá vont pénzügyi közvetítő szervezetnek -értékhatarra tekintet nélkül - azonosítania kellett ügyfelét, és nyomozóhatóságot értesítenie kellett (volna). (Molnár 1999.)

A nyomozóhatóság kezdeti eredménytelensége mögött ugyanis az 1991. évi LXIX. tv. A pénzintézetekről és a pénzügyi tevékenységről (Pit.) bankitok megőrzésére vonatkozó szigorú szabályai álltak. Ez ugyanis kimondta, hogy a pénzügyi szolgáltató csak a már folyamatban lévő büntetőeljárás keretében eljáró nyomozó hatóság, avagy az ügyészség írásbeli megkeresésére adhatja ki a bankitok körébe tartozó adatokat. Ezen a szabályon az 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról (Hit.) sem enyhített.

Gyökeresen megváltozott azonban a helyzet a 2001.09.11.-i new york-i események hatására. Világszerte felerősödött ugyanis a pénzmosás elleni harc, amely immáron a terro-

rizmus elleni küzdelem egyik legfontosabb eszköze lett, s amelynek a célja, hogy felszámolja a nemzetközi terrorszervezetek pénzügyi hátterét. (Bank és Tőzsde 2001. 45.)

Az OECD mellett működő Pénzmosás Ellenes Akciócsoport (Financial Action Task Force: FATF) évente közzétette „feketelistáját” azon államokról, amelyek megítélése szerint nem működnek együtt megfelelő módon a pénzmosás elleni küzdelemben. Még 2001. júliusában erre a listára Magyarország neve is felkerült; -ez elsősorban -a teljes hazai betétállomány mindösszesen kb. 3%-át kitevő- anonim bank- és takarékbetétek miatt történt.

Ugyanekkor az EU-bizottság 2001. évi ország-jelentése is a sürgősen megoldandó feladatok között említette a megfelelő szabályozás-, illetve gyakorlat kialakítását. (2002. évi LIX. tv.)

Fentiekre tekintettel a Kormány haladéktalanul intézkedett a nemzetközi elvárásokhoz képest hiányos magyar szabályozás szigorításáról. Ennek eredményeképpen már 2001. októberben az Országgyűlés elé került egy előterjesztés a terrorizmus elleni küzdelemről, a pénzmosás megakadályozásáról szóló rendelkezések szigorításáról, valamint egyes korlátozó intézkedések elrendeléséről, amely 2001. évi LXXXIII. törvényként (Terror tv.) került kihirdetésre; melynek 2. §-a a pénzmosásról szóló törvény (Pmt.) átfogó módosítására is irányult. A törvény módosítás egyébként igen nagy egyetértés mellett –a jelen lévő képviselők 98 százalékos támogatásával- került elfogadásra; az új rendelkezések hatályba lépésének napja 2001.XII.19. volt.

Ezek a módosítások érintették a pénzmosásról szóló 1994. évi XXIV. törvény-, a takarékbetétről szóló 1989. évi 2. törvényerejű rendelet-, valamint a Ptk., a Hit. és a Btk. egyes rendelkezéseit is.

A Pmt. személyi hatályát ekkor terjesztették ki az ügyvédekre és jogtanácsosokra, közjegyzőkre, a könyvvizsgálókra és adószakértőkre, valamint az ingatlanközvetítőkre is; illetve finomították és részletezték az azonosítási kötelezettség fogalmát, illetve annak tartalmát is; ugyanakkor éppen a jogi szakmákra vonatkozó rendelkezéseiben maradt néhány rosszul kidolgozott, aggályos mondat a törvény szövegében, amely előre vetítette a további módosítások szükségességét.

A takarékbetétekről szóló rendelkezések ekkor úgy módosultak, hogy 2002. januártól már minden betét jellegű konstrukcióba csak névre szólóan lehet befektetni. A hitelintézeti törvénnyel kapcsolatban pedig tovább növelték a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) hatáskörét. (2001.évi LXXXIII. tv.)

Magyarországon tehát 1994. óta létezik törvény és hozzá kapcsolódó kormányrendelet a pénzmosás megelőzésére. Ennek előírása alapján valamennyi pénzügyi szolgáltatást végző intézménynek rendelkeznie kell pénzmosás megelőzésére irányuló belső szabályzattal, amelyet az ORFK által rendelkezésre bocsátott minta alapján dolgoz ki és a PSZÁF hagy jóvá, -illetve annak betartását rendszeresen ellenőrzi (www.pszaf.hu). A Felügyelet e feladatkörével kapcsolatban a következő intézkedéseket teheti meg:

célvizsgálatot tarthat,
bírságot szabhat ki,
feljelentést tehet a nyomozóhatóságnál,
ajánlást dolgozhat ki a pénzügyi szervezetek számára,

jogszabály-módosítást kezdeményezhet.

A 2001. decemberében hatályba lépett rendelkezések nyomán hirtelen megemelkedett a pénzmosásról szóló törvény hatály alá vont szervezetek részéről az ORFK irányába történő adatközlések száma, valamint ugrásszerűen megszaporodtak a pénzmosás alapos gyanúja miatt kezdeményezett nyomozások is.

A törvénymódosítás hatálybalépését követő 10 hónapban két tucat nyomozás indult a pénzmosás szándékos elkövetésének gyanúja miatt, amelyből fél tucat esetben a nyomozóhatóság már le tudta zárni a nyomozást, s átadta az iratokat az ügyészségnek; - ezen ügyek némelyikében már a vádemelés is megtörtént.

Felmerülhet ugyanakkor a kérdés: vajon reális-e a félelem, miszerint Magyarország a pénzmosás bűncselekményével „fertőzött” országok közé sorolható?

Megítélésem szerint a hazánkban „tisztára mosott” pénzek nagysága arányaiban semmiképpen sem lehet magasabb, mint például az Egyesült Államokban, vagy Franciaországban, - ezért túlzásnak tekinthetjük Magyarországot felvételét a „feketelistára”.

A pénzmosással érintett jövedelmek és anyagi javak értékét azonban igen nehéz lenne meghatározni. Erre vonatkozóan csak hozzávetőleges becslések állnak rendelkezésre; pl.: ENSZ a kábítószer kereskedelemből származó jövedelmeket 300 milliárd dollárra becsülte a '90 években. (Auer 1995.)

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) 1998. évi adatai szerint a pénzmosással érintett jövedelmek a világ GDP-jének 2 – 5%-át is kitehetik, ugyanis mára már az érintett alaphűncselekmények köre is fokozatosan kibűvűlt.

Ugyanakkor Magyarországon a pénzmosással kapcsolatba hozható alaphűncselekmények jóval szerényebb jűvedelmet kínáltak az elkövetőknek, továbbá az 2001. nyaráig fennálló devizakorlátozások sem kedveztek a nemzetközi szintű pénzmosási tranzakciók lebonyolításához.

6. Mi is a pénzmosás?

A pénzmosás kifejezés minden olyan eljűrást magában foglal, amely arra irányul, hogy általuk lehetetlenné tegyék az illegálisan szerzett –jellemzően bűncselekmény elkövetéséből származó- pénz eredetének azonosíthatóságát, illetve azt legális forrásból származónak tűntessék fel.

A pénzmosás nem önálló, hanem járűlékos bűncselekmény. Mindig meg kell előzze valamilyen másik bűncselekmény, amelynek a jűvedelmét legalizálni, tisztára mosni próbálják., s az így „megtisztított” jűvedelmet már be lehet forgatni a legális gazdaság szférájába. A pénzmosás klasszikus modelljében három lépést különbűztetnek meg:

*elhelyezés,
rétegés,
integrálás.*

Bár a bevezetőben említett okok miatt e modell is átalakuló félben van, mégis érdemes áttekinteni, legfőképpen azért, mert vele kapcsolatban a szóhasználat nem változott, s a modell elemei a pénzmosás egyéb értelmezéseinek esetében is előfordulnak.

1. Elhelyezés:

A tipikus pénzmosási műveletek első szakaszát *elhelyezésnek* hívják. Ennek célja, hogy a nagy mennyiségű, s rendszerint kis címletekben megszerzett készpénzt, amely általában a kábítószer-árusítás, vagy illegális behajtás során keletkezik, gyorsan szétszórják a bűnelkövetés helyétől minél messzebb, hogy annak forrását kevésbé nyilvánvalóvá tegyék. Általában ez úgy történik, hogy a pénzt kevésbé ellenőrzött pénzügyi intézmények, vagy vállalkozások könyvein vezetik át.

A legegyszerűbb, ha a kisebb címletű bankjegyeket nagyobb címletű (de nem a legnagyobb címletű) bankjegyekre váltják át, amelyeket mindaddig elrejtene, míg nem csökken a veszély, hogy ennek felhasználása a nyomozhatóságokat a bűnelkövetők nyomára vezet. Később a saját céljukra óvatosan felhasználják a pénztöket, vagy az alábbi módszerek egyikével transzformálják:

- Nagyobb címletűre váltott bankjegyekkel nemesfémeket, művészeti alkotásokat, drágaköveket, vagy egyéb nagy értékű árukat vásárolhatnak, amelyeket azután a „hagyományos” módon továbbértékesítenek, az így kapott készpénz pedig már törvényes eredetűnek tűnik.
- A nagyobb címletű bankjegyeket külföldre is vihetik vagy csempészhetik, és az ottani, kevésbé ellenőrzött bankokban vagy pénzváltókban, illetve esetlegesen a pénzmosók saját pénzügyi intézményeiben tisztára moshatják.
- A pénzmosás érdekében olyan cégeket, vagy szervezeteket is alapíthatnak, amelyekre általában nagy készpénzforgalom jellemző –ilyenek az éttermek, bárók, szállodák, taxitársaságok, kaszinók, jótékonyági egyletek–, majd a törvényes és tiltott úton megszerzett pénzt addig elegyítik, míg végül egymástól nem lehet őket megkülönböztetni.
- Esetenként a pénzmosók befolyásos bankárokat és üzletembereket is igyekeznek körükbe vonni; a bűncselekménnyel megszerzett vagyoni előnyt rajtuk keresztül bejuttathatják egyes bankok, vagy vállalkozások könyveibe, majd a „biztonságos” fizetési rendszerekkel visszaélhetnek, vagy a tranzakciókról szóló dokumentumokat meghamisíthatják.

2. Rétegzés:

Az elhelyezés célja, hogy a készpénz olyan formába és/vagy helyre kerüljön, ahol a *rétegzés* során eredete még áttekinthetlenebbé tehető. A rétegzés célja, hogy az eredeti eszközöket a lehető legnehezebb legyen azonosítani, az eredeti bűncselekményhez kötni. Jellemző módszere a keresztező- és fedőműveletek végrehajtása; a klasszikus rétegzési művelet során főleg pénzügyi tranzakciók kerülnek lebonyolításra, -például:

- Bemutatóra szóló értékpapírok többszöri adásvétele,
- Névre szóló értékpapírok többszöri adásvétele a tulajdonos bevonásával,

- Azonos számlák közötti oda-vissza történő elektronikus átutalások,
- Utazási csekkék, repülőjegyek, bankutalványok adásvétele,
- Árutőzsdei kontraktusok kötése.

Ezeket a tranzakciókat könnyebb végrehajtani, ha a pénzmosók beépültek a közvetítő intézményekbe, vagy annak alkalmazottjait korrumpálják.

3. Integrálás:

Pénzmosási tranzakciók végső fázisa az *integrálás*; ennek során a tisztára mosott eszközöket visszajuttatják a legális gazdaságba, s a pénzmosás folyamatát lezárják. A pénzmosók hagyományosan a már tisztára mosott eszközeiket szerzik vissza vállalkozásuk „törvényes” nyereségeként, pl.:

- Túl-, vagy alulszámlázással: A tisztára mosott eszközökből mesterségesen magas (hogy a profit az eladónál maradjon), vagy mesterségesen alacsony (hogy a profit a vevőnél maradjon) áron vásárolnak termékeket, vagy vesznek igénybe szolgáltatásokat.
- Cégfelvásárlással és –eladással: A tisztára mosott pénzből kis értékű, saját vagyonnal nemigen rendelkező, működését esetleg későbbi időpontban megkezdő vállalatot vesznek meg, s ennek eszközeit is megvásárolják. Ezután újraértékelik az eszközök állományát, majd eladják a céget és „legális” profitot realizálnak.
- Fantomcégekkel: A pénzmosók irányítást szerezhetnek egy olyan cég felett, amelynek tényleges tulajdonosainak kiléte a hatóságok elől rejtve marad. E fedőcég álcája mögül kereskedhetnek és pénzügyi tranzakciókat folytathatnak, mérleg szerinti eredményüket meghamisíthatják, hitelekkel vehetnek fel, és adókedvezményeket használhatnak ki.
- Hitelkártyákkal: Azt a hitelkártyát, amelyet az egyik országban igényelnek és egyenlegét ott rendezik, a másik országban termékvásárlásra és szolgáltatás igénybevételére használhatják.
- Az elhelyezett és rétegzett pénzek hitelbiztosítékként való felhasználásával: Ez a technika kihasználja az egyes országok banktitokkal kapcsolatos szabályozását. A pénzmosók kölcsönt vesznek fel, amelyet aztán más országban „tisztá” pénzként fizetnek be bankszámlájukra. (<http://www.fatf-gafi.org/>)

7. A pénzmosás bűncselekményének veszélyessége

A pénzmosásnak a büntetőjog eszközeivel való üldözését egyrészt indokolja az adott állam pénzintézeti rendszerének működésébe vetett bizalom megőrzése, illetve erősítése, másrészt a szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni fellépés kívánalma.

Ugyanakkor tény az is, hogy a bankok közreműködése nélkül a pénzmosással szemben a harcot felvenni reménytelen vállalkozás lenne, ezért számos bankjogi, illetve bankfelügyeleti kérdést kell megvizsgálni és szabályozni.

A pénzmosás elleni küzdelem sajátosságát tehát az adja, hogy egy rendkívül összetett, több jogterületet is érintő cselekvési programon keresztül valósítható meg.

A pénzmosás a gazdasági életet alapvetően két módon képes bomlasztani:

- *Vállalkozásokat tehet tönkre:* A pénzmosásban érintett, vagy pénzmosással gyanúsított vállalkozások jó hírnevüket, -s ezáltal ügyfeleiket veszíthetik el. A bankok visszavonhatják kölcsöneiket, a szállítók pedig nem hiteleznek tovább, mert félnek, hogy a vállalkozás csődbe jut. A pénzforgalom drasztikusan csökken, a vállalkozás ügyfélkörét csak nagy nehézségek árán tudná megtartani, illetve visszaszerezni. Végül -a legrosszabb esetben- a cég csődbe is juthat. Ilyen esetekben mind a vállalkozás-, mind pedig annak tulajdonosai, vezetői, és alkalmazottai számíthatnak polgári jogi-, és büntető jogi következményekre.
- *Piacokat és ágazatokat tehet tönkre:* A pénzmosás -módszere miatt- irreális keresletet, illetve kínálatot generál, -ilyenkor az áruk nem a piac által diktált árakon kerülnek adásvételre. A pénzmosók által alapított vállalkozásokat nem a jövedelmezőségi cél hajtja, hanem az, hogy megfelelő piaci műveletekkel eltakarják a pénzeszközök eredetét.

A pénzmosók túl drágán vásárolnak, ezzel a becsületes versenytársak költségeit felhajtják, illetve túl olcsón adnak el, így csökken a becsületes versenytársak árreése is. Ezáltal a versenytársak kiszorúlnak a piacról, a fogyasztók pedig vásárlási döntésük során kevesebb alternatíva közül választhatnak. Mindezen felül az sem ritka, hogy ezután a pénzmosók hirtelen kivonulnak az adott piacról, és máshol folytatják pénzüik tisztára mosását, ha biztonságosabb vagy olcsóbb módot találnak.

Akik tudtukon kívül pénzmosó cégekkel kereskedtek, hirtelen ráébrednek, hogy beszűkült a szállítói- vagy felvevőpiacuk. Ezek a vállalkozások vagy tönkremennek, vagy csak jelentős többletköltség-, és/vagy alacsonyabb jövedelmezőségi szint mellett képesek fenntartani a további termelést (<http://cabo.hu/pszaf/pme.iso>).

8. Bankszabályozási előírások

Globalizálódott világunkban -a pénzpiacok kiszélesedése, a bankrendszer nemzetközivé válása, a gazdasági kapcsolatok nemzeti határokat átszelő hálójá -és ezzel együtt a bűnözés nemzetközi szinten történő szerveződése- miatt elképzelhetetlen a pénzmosási műveletek megelőzése, megakadályozás, illetve leleplezése az államok közötti szoros együttműködés nélkül.

A másik kérdés ugyanakkor a pénzmosás elleni küzdelem titokjogi- és adatvédelmi vonatkozása. Ugyanis a pénzmosás elleni küzdelem csak ennek kárára lehet eredményes. De a szervezett bűnözés nemzetközi elterjedése megmutatta, hogy a közérdek háttérbe szorítása a magánérdekkel szemben, végül a magánérdeket is sértheti. Ezért a banktitok körüli kemény védvonalak lebontása a világ legtöbb országában megkezdődött, illetve már megtörtént.

A FATF -eredetileg a pénzügyi- és hitelintézményekre irányuló- 40 ajánlása kulcsfontosságú lett a pénzmosás elleni fellépés szempontjából, hiszen nem csupán a Bécsi Kon-

venció nemzetközi aspektusait erősítette meg, hanem a nemzeti szabályozások alapjául is szolgált. Ezek közül a legfontosabb ajánlásai:

- Ügyfél-azonosítás, a végső-, vagy tényleges tulajdonosok azonosításával együtt,
- Nyilvántartás-vezetési szabályok,
- A bonyolult és szokatlan ügyletek, ügyletminták alapos megvizsgálása,
- A gyanús ügyletek jelentése,
- A pénzmosást elkövetők értesítésének tilalma,
- Belső eljárásrendek kidolgozása, a munkavállalók szűrése és képzése,
- A cégek pénzmosás-ellenes szabályzataival kapcsolatos felügyeleti tevékenység,
- A pénzmosás elleni intézkedések folyamatos felügyelete.

Az 1990-ben elfogadott 40 ajánlást először 1996-ban kellett felülvizsgálni; majd az újbóli átdolgozása a FATF 2003. június 18-20. közt Berlinben tartott konferenciáján történt meg; a dokumentum alkalmazhatóságának körét kibővítették, ezáltal hatása elmélyül. Az új ajánlások figyelembe vették a pénzmosással kapcsolatos újabb fejleményeket, különösen a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos veszélyeket; -ezzel kapcsolatban 2001. október 31.-i dátummal további 8 speciális ajánlást bocsátott ki a szervezet (<http://www.fatf-gafi.org/>).

9. A pénzmosás elleni legújabb magyar szabályozás

2002.-re tehát Magyarország is eleget tett a pénzmosás megakadályozása érdekében a nemzetközi elvárásoknak. A törvénymódosítás orvosolta az FATF által felvetett hiányosságokat; a meghozott intézkedéseknek köszönhetően az ország neve lekerült a FATF „fekete listájáról”, valamint az EU következő ország-jelentése is nagyon pozitívan értékelte a folyamatot, -s ez nyilvánvalóan javítja a teljes magyar gazdaság nemzetközi megítélését. (Bank és Tőzsde 2001. 45.)

A pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény hatálya ma már kiterjed minden olyan gazdasági szereplőre, akik a tevékenységük során ki vannak annak téve, hogy a szolgáltatásaikat pénzmosásból származó vagyon legalizálására használják fel.

A törvény 1. §-a hosszú felsorolásban részletezi a személyi hatálya alá tartozó szolgáltatókat. Ez tevékenységek szerint tartalmazza a szolgáltatókat, függetlenül attól, hogy milyen jogi-szervezeti formában végzik a tevékenységüket (gazdálkodó szervezetként valamely társaság formájában, vagy külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepeként, esetleg egyéni vállalkozóként).

A pénzügyi-, befektetési-, biztosítási szolgáltató szervezetek által végzett tevékenységek mellett mindazon tevékenységek ide tartoznak, amelyek során a polgári jogi megbízás szabályai alapján végzi tevékenységét az adott szolgáltató. A törvény különösen ilyennek tekint az ügyvédi-, valamint az adózással és a könyvvitellel kapcsolatos szakértői szolgáltatásokat, továbbá az ingatlanügyleteket.

Az új Pmt. tehát messzemenőig figyelembe vette az EK irányelv-, valamint az FATF kívánalmait, de a személyi hatályt tovább már nem bővítette, -csupán a már meglévő, korábbi- előírások pontosítása és egyértelműsítése történt meg.

Beépítésre kerültek azok a fogalom-meghatározások, amelyek hiánya miatt korábban számos támadás érte a Pmt.-t (pl. ügyfél, üzleti kapcsolat, bejelentési kötelezettség, azonosítás stb. Forrás: Adó 2002/5-6).

Megoldásra várt továbbá az, a törvény végrehajtása szempontjából lényeges kérdés is, hogy az új szakmák tekintetében mely szervezet lássa el a pénzmosás elleni szabályok ellenőrzését, illetve mely szervezet, milyen szankciókat alkalmazhat a jogszabályi előírások be nem tartásának észlelésekor.

Az új szakmák Pmt. hatálya alá vonása miatt új szabályozási koncepció kidolgozására volt szükség, tekintettel arra, hogy a korábbi Pmt. szerkezete a hagyományosan pénzügyi intézményekre alkalmazható előírásokat tartalmazta, és nem kezelte megfelelően az új szakmák sajátosságait.

A pénzmosás megelőzéséről szóló 2003. évi XV. törvény ugyanakkor sok tekintetben szigorúbb az EU-előírásoknál. A magyar szabályozás például az azonosítási küszöbértéket kétféle forintban adja meg (7.700 euró), míg Ausztriában s Németországban ez az érték 15.000 euró, Olaszországban 10.000 euró, -de még Európán kívül is -az USA-ban- 10.000 dollárban húzták meg ugyanezt a határt.

Szigorúbb a magyar szabályozás a tekintetben is, hogy az ellenőrzött szolgáltatók alanyi körét kiterjesztette a könyvelőkre és az ügyvédekre is, az EU-ban ugyanis jelenleg még nem terjedt el ezen tevékenységek pénzmosással kapcsolatos törvényi szabályozása.

Az új Pmt. életbelépésével egy időben változás történt a pénzmosással foglalkozó nyomozóhatóság szervezetében is. Eddig az ORFK Szervezett Bűnözés Elleni Osztályának kötelékében működött a pénzmosás ellenes csoport, amely fogadta a szolgáltatóktól érkező pénzmosás-gyanús bejelentéseket. Ezt a csoportot az 1994. évi XXIV. törvény elfogadásakor állították fel, kezdetben 6 – 7 fő tényleges állományi létszámmal.

A 2001. évi törvénymódosítás kapcsán –az adatszolgáltatásra kötelezett szervezetek számának növekedésével- jelentkező többletfeladatokra tekintettel a csoport létszámát elkezdtek fejleszteni. 2003. év elejétől 20 fővel álltak fel, s ez a létszám folyamatos fejlesztéseken megy keresztül; az év végére 30 főre kívánják fejleszteni a pénzmosás ellenes osztály létszámát. Ehhez a létszámfejlesztéshez a központi költségvetés biztosított megfelelő forrásokat.

A szervezeti fejlesztésre mindenképpen szükség volt, ugyanis a korábbi évek pénzmosással kapcsolatos eredménytelenségében komoly tényezőként közrejátszott a hatóság leterheltsége; s a nemzetközi szervezetek -a FATF és az Európai Unió bizottságai- is kifogásolták a korábbi alacsony létszámot. (OGY Rendészeti Bizottságának jegyzőkönyve a Pmt. előterjesztéséről)

Ugyanis amikor a pénzügyi szolgáltatónál egy –a Pmt.-ben meghatározott összeghatárt elérő- tranzakciót kezdeményeznek, a szolgáltató köteles erről adatszolgáltatást készíteni egy rendszeresített adatlap kitöltésével, majd meghatározott időközönként összesített adat-szolgáltatás formájában a nyomozóhatóság számára megküldeni azt.

Amennyiben a szolgáltató az eset összes körülményeire tekintettel különösen gyanús-nak véli a tranzakciót, amelyhez azonnali rendőri intézkedést lát szükségesnek, akkor 24 órá-

ra felfüggeszti az adott tranzakciót, s az esetről haladéktalanul jelentenie kell a pénzmosás ellenes osztálynak.

A nyomozó hatóságnak ez a 24 óra áll rendelkezésre, hogy eldöntse: vajon ténylegesen pénzmosás cselekményéről van-e szó? Ez alatt az idő alatt –elvileg– teljes körűen ki kell vizsgálnia az adott esetet, összevetve az adatokat a rendelkezésére álló adatbázisban szereplő egyéb adatokkal, pl.: a tranzakcióban érintett személyek nem állnak-e körözés alatt.

Ha a nyomozóhatóság úgy ítéli meg, hogy jogos volt a gyanú és az azzal kapcsolatos felfüggesztés, akkor titoktartás mellett megkezdí a nyomozást, és az üzleti tranzakció lebonyolítását leállítatja. Amennyiben 24 óra elteltével nem jelez vissza az ORFK, illetve úgy jelez vissza, hogy nem megalapozott a bejelentett pénzmosási gyanú, akkor a szolgáltató továbbengedi a tranzakciót.

Az egy napos felfüggesztés idejére nem terheli anyagi felelősség a pénzügyi szolgáltatót; ezt követően azonban már anyagi konzekvenciái vannak, ha jogtalanul tartja vissza pénzt, -ennek veszélyét nyilvánvalóan nem szívesen vállalja fel a szolgáltató.

Az összehatárt meghaladó egyéb adatgyűjtésnél a bejelentés egy hosszabb folyamat; -itt csak bizonyos időnként történik az adatok összesített átadása az ORFK részére, illetve az adatok archiválása magánál a szolgáltatónál. Ezen adatokat 10 évig kell biztonságosan megőriznie mind a bejelentésre kötelezettnek, mind a nyomozóhatóságnak.

Az adatok megőrzésével kapcsolatos tízéves „elévülési idő” jelenthet tényleges vizsgatartó erőt a pénzmosási cselekmények kezdeményezésével szemben, hiszen jóval meghaladja a polgári jogból ismert általános elévülési időt, -de meghaladja az adózással kapcsolatos bizonylatmegőrzés idejét, illetve jó néhány bűncselekmény esetében a büntethetőséget.

Ez alatt az idő alatt a nyomozóhatóság vizsgálja a tranzakciók ismétlődésének gyakoriságát, -illette a szokatlan ügyletekre nyilvánvalóan különös figyelmet fordít.

A 2001. évi törvénymódosítás előtti időszakban jellemző volt, hogy a szolgáltatók vonakodtak eleget tenni az a Pmt.-ben előírt bejelentési kötelezettségüknek, s az ügyfeleik bizalmának megőrzését tekintették fontosabbnak; -így az adatszolgáltatás helyett inkább a banktitok megtartására ügyeltek. A pénzügyi szolgáltatók fenti hozzáállása következtében az ORFK megfelelő osztályához évente csak néhány száz bejelentés érkezett.

Alaposan megváltozott a helyzet 2002. évtől, amikor a Pmt. módosításával párhuzamosan a Btk. pénzmosásra vonatkozó szakaszát is módosították, szigorúbbá téve a bejelentési kötelezettség elmulasztásának büntetőjogi következményeit. E módosítás után megugrott a pénzügyi közvetítők adatszolgáltatási hajlandósága, s hirtelen bejelentések tömegével árasztották el a nyomozóhatóságot. 2002. év első tíz hónapjában több mint 6 ezer bejelentés érkezett a pénzmosással foglalkozó egységhez; -a 24 órán belüli elintézés igénylő soron kívüli kérés azonban csak havonta egy-, két esetben fordult elő.

10. „Kényes kérdés”

A pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettségek kiterjesztése az ügyvédekre és a közjegyzőkre -az ügyvédi titoktartás szabálya miatt- rendkívül érzékeny terület. Ugyanakkor e kiterjesztés az általuk ellátott tevékenységre tekintettel –de megfelelő eltérésekkel-

indokoltnak mutatkozik; -ugyanakkor az uniós szabályozás ezen tevékenységekre kötelező jelleggel még nem terjed ki.

A Pmt. tárgyi hatálya azonban csak azokat az ügyvédi és közjegyzői tevékenységi köröket öleli fel, amelyeknél felmerül a kockázata annak, hogy az e jogi hivatást gyakorlók szolgáltatásainak igénybevételevel pénzmosásra irányuló-, vagy azzal összefüggő visszaélés történik, vagy történhet. Az új törvénynek ebben a részében pontosítás történt a korábbi megszövegezéshez képest, amely nem volt egyértelmű; de az új szabályozás sem érinti a -minden demokratikus jogállamban alkotmányos alapelvnek tekintett- védelemhez való jogot.

Így a Pmt.-ben meghatározott kötelezettségek alól mentesítésül az ügyvéd a büntető-eljárás egésze -illetve egyéb ügyekben a bírósági eljárás- során megismert adatok, tények és körülmények tekintetében. E mentesség kiterjed az eljárás előkészítése során, illetve az eljárással összefüggésben megismert valamennyi adatra, tényre és körülményre is.

Továbbá az ügyvédek, illetve a közjegyzők tevékenységéről szóló törvények is leszögezik, hogy a pénzmosással kapcsolatban előírt bejelentési kötelezettségük nem tekinthető a titoktartási kötelezettség megsértésének. (1998. évi XI. tv.)

Már a korábbi módosítások során Pmt. tárgyi hatálya alá vonták az ingatlanközvetítést, illetve forgalmazást, valamint az adótanácsadást, -ugyanakkor az ezzel foglalkozó ügyvédek mentesek voltak a pénzmosás gyanújának bejelentési kötelezettsége alól. Az új törvénnyel most már a bejelentési kötelezettség ezekben az esetekben is terheli az ügyvédeket.

Ugyancsak a bejelentési kötelezettség körébe vonták az ügyvédek gazdasággal kapcsolatos azon tevékenységeit, melyek során elvileg lehetőség van a pénzmosás megvalósítására, ilyenek például a cégalapítás, az üzletrészvásárlások, letétkezelés, illetve más, hasonló jellegű gazdasági tevékenységek. (2003. évi XV. tv.)

A pénzmosás elleni küzdelem csak akkor lehet sikeres, ha a nyomozó hatóságnak sikerül eljutnia a pénz végső tulajdonosához, és felderíti a bűnözői csoportokat, amelyek a bűncselekményből származó hasznot tisztára akarták mosni. Az eredményes felderítéshez elengedhetetlen a széles körben történő adatgyűjtés, mely során bizonyos értelemben sérülnek szabadság jogaink; -azonban úgy tűnik, saját biztonságunk érdekünkben el kell fogadnunk, hogy a globalizált lehetőségek mellé, „kellemetlenségek” is társulhatnak.

Felhasznált irodalmak és jogszabályok

Dr. Kereszty Béla: A pénzmosás (Magyar Jog 1995/2. 65. - 69. o.)

Dr. Auer Katalin: ET konferenciája a pénzmosásról az átalakulóban lévő országokban (Pénzügyi Szemle 1995/2. 141. – 146. o.)

Dusik Sándor: Pénzmosás (Belügyi Szemle 2000/3. 112. – 116. o.)

Dr. Barabás A. Tünde – Dr. Molnár Csaba: „A pénzmosás fantomja” (Kriminológiai Tanulmányok 37. 2000. 184. – 205. o.)

Dr. Csáky Krisztián: Új hazai szabályok a pénzmosás ellen (Adó 2002/5-6. 2. – 7. o.)

Kovács Krisztián: Lekerülünk a listáról? (Bank és Tőzsde 45. 2001.XI.09.)

Kovács Krisztián: Patyolattisztaság? (Bank és Tőzsde 46. 2001.XI.16.)

Internetes források:

<http://cabo.hu/pszaf/pme.iso>

<http://www.fatf-gafi.org/>

<http://www.pszaf.hu/magyar/frm1.asp?cont=penzmosas/penzmosas.htm>

Jogszabályok:

1994. évi XXIV. tv. a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról

1998. évi L. tv. a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni, 1988. december 20-án, Bécsben kelt ENSZ Egyezmény kihirdetéséről

2001. évi LXXXIII. tv. a terrorizmus elleni küzdelemről, a pénzmosás megakadályozásáról szóló rendelkezések szigorításáról, valamint az egyes korlátozó intézkedések elrendeléséről

2002. évi LIX. tv. a terrorizmus finanszírozásának visszaszorításáról, New Yorkban, az ENSZ Közgyűlésének 54. ülésén, 1999. december 9-én elfogadott nemzetközi Egyezmény kihirdetéséről

2003. évi XV. tv. a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról

2286/2002. (IX.26.) Korm. határozat a pénzmosás megakadályozásáról és a terrorizmus anyagi támogatása elleni további intézkedésekről

Bizottsági vita jegyzőkönyve a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló T/1552. törvényjavaslatról (KJK Kerszöv CD-jogtár)